

Techniky a metodika psaní odborného textu. Jak psát odborný (právní) text?

Osnova semináře:

a) Čím se vyznačuje odborný text?

b) Jak psát krátké a srozumitelné věty?

c) Jak psát odborný text? Metodika zpracování odborného textu

Čím se vyznačuje odborný text?

Odborný text se od jiných textů odlišuje:

a) cílem; *tzn. jedná se vždy o vysvětlení nebo vyřešení nějakého odborného (teoretického či praktického) problému;*

b) strukturou; *je členěn do kapitol, podkapitol, oddílů, které jsou označeny názvy a jsou číslovány;* ***Otázka přehlednosti***

c) obsahem a stylem psaní; *používají se různé techniky odborného stylu jako je např., odborný popis, výklad (popis, úvaha, eseje), formy výkladu jsou odborný článek, stať, publikace, učebnice, přednáška;*

d) jazykem; *používá se odborný jazyk daného oboru; terminologie – s mírou. 😊* ***Kdy ano a kdy ne? (vazba na srozumitelnost)***

Příklad pro procvičení si rozdílů mezi odborným a každodenním jazykem:

Laik řekne:

- **Mám knihu, tato kniha je moje.**
- **Někoho zabil.**

Právník vyjádří tuto situaci slovy :

- **Jste majitelem nebo vlastníkem nějaké věci (knihy).**
- **Dopustil se trestného činu vraždy.**

Úkol

- **Laik řekne: Pokladní použila peníze z kasy pro sebe**

Právník vyjádří tuto situaci:

- **Laik řekne: Kamarád mi slíbil, že mi za nějaké peníze obstará použitý mobil v dobrém stavu, ale nic mi nesehnal a peníze si nechal.**

Právník vyjádří tuto situaci:

- **Laik řekne: Auto srazilo chodce a jelo dál**

Právník vyjádří tuto situaci:

- **Laik řekne: Potřeboval jsem nějaké peníze na rozjetí podniku, tak jsem je nakonec dostal od banky**

Právník vyjádří tuto situaci:

JAK PSÁT KRÁTKÉ A SROZUMITELNÉ VĚTY?

Častým neduhem právních textů je :

- **Dlouhé věty**
- **Nadměrné užívání závorek k dokreslení hlavního textu**
- **Nadměrné používání cizích slov**
- **Dvojitě záporné: (Nemůžeme nesouhlasit se závěrem, že....= ?)**
- **Psaní slovesa na začátku či konci věty...**
- **Přehnané používání trpného rodu místo činného. (u právníků časté)**
- **Nepřehánět používání zkratk (X právní předpisy)**

Jak na formulaci vět?

- **Tvořte jednoduché (krátké) věty; věta by neměla mít více než 20 slov.**
- **Tvořte v textu především hlavní věty; hlavní věty usnadňují orientaci v textu.**
- **Kontrolujte pořadí větných členů; (podmět-přísudek-předmět - ostatní větné členy). Související slova držte pohromadě**
- **V souvětích se snažte omezovat vedlejší věty; nebojte se vyškrtnout, vynechat větu, bez které je myšlenka již jasná. Můžete přemístit část věty a začít ji jako novou.**
- **Ve větách postupujte od sdělení obecných informací ke konkrétnějším, které pak můžete v samostatných, jednoduchých větách vysvětlit.**

Úkol

Upravte následující věty tak, aby související slova držela pohromadě:

- Paní Lederové, ve snaze zaopatřit své děti jakožto samoživitelka, vznikl vůči rodině i ostatním značný dluh.
- Tvrzení žalobce, že na pozici žalovaného je nesprávná osoba, a tudíž nelze rozhodnout o opravném prostředku, je chybné.

Další rady:

- **Nebojte se hlavní větu, resp. obecnější sdělení vhodně dokreslit-popsat dalšími větami.**
- **Nesnažte se v jedné větě sdělit všechny informace nebo souvislosti o daném problému.**
- **Postupujte od obecnějšího sdělení nebo vymezení ke konkrétnějšímu; resp. od obecného hodnocení k výčtu vlastností, znaků funkcí apod., je to spolehlivý postup pro odbourání závorek.**

Příklad dlouhé věty č. 1

Tato věta trpí typickým neduhem právního textu... je dlouhá. Zároveň je zde snaha v jedné větě vyjádřit více informací a souvislosti. Pokuste se vymezit jednotlivé souvislosti a na základě toho pak přeformulovat text na kratší věty.

Nejvyšší správní soud v rozsudku vyslovil, že „domácí násilí je bezesporu celospolečenským jevem, který nelze podceňovat a který vyvěrá z podhoubí sociální diskriminace a který je zpravidla determinovaný příslušnosti k určitému pohlaví. Jako takový přitom může být za určitých okolností také azylově relevantním důvodem a právě tyto okolnosti, které záleží především na zemi původu, jejích právních, sociálních či kulturních normách a hodnotách, je třeba analyzovat a zvažovat, zda je příslušný stát schopen či ochoten zajistit oběti domácího násilí potřebnou ochranu nebo zda je na místě poskytnutí mezinárodní ochrany, a to na základě příslušnosti k určité sociální skupině.“

Návrh možného řešení:

Nejvyšší správní soud v rozsudku vyslovil, že „domácí násilí je bezesporu celospolečenským jevem, který nelze podceňovat. Tento jev vyvěrá z podhoubí sociální diskriminace a je zpravidla determinovaný příslušnosti k určitému pohlaví. Domácí násilí jako takové přitom může být za určitých okolností také azylově relevantním důvodem. Právě tyto okolnosti, které záleží především na zemi původu, jejích právních, sociálních či kulturních normách a hodnotách, je třeba analyzovat a zvažovat při udělování azylu. Otázkou zde je, zda příslušný stát je schopen či ochoten zajistit oběti domácího násilí potřebnou ochranu nebo zda je na místě poskytnutí mezinárodní ochrany. Tato ochrana by respektovala příslušnost k určité sociální skupině.“

Příklad dlouhé věty č. 2

- Není nezbytně nutné, aby byla investičnímu poradci kompenzace vyplacena přímo osobou, která od něj investiční rady dostává, nýbrž je nutné pouze to, aby takovou kompenzací obdržel z jakéhokoliv zdroje jako odměnu za jím poskytnuté plnění.

Nejde to zjednodušit?

Návrh možného řešení

Přestože musí investiční poradce obdržet odměnu, na jejím zdroji nezáleží.

Otázka k přemýšlení a diskusi:

- Co si myslíte o používání anglikanismů v odborných textech ale i médiích?
- K jakému názoru se přikláníte, je to podle Vás přínos pro jazyk nebo znak jeho degenerace?

C) JAK PSÁT ODBORNÝ TEXT? Metodika zpracování odborného textu: výklad-popis;

- Rady ke psaní odborného textu můžeme rozdělit na rady z makro a mikro-hlediska.
- **Z makro-hlediska se jedná o splnění těchto kroků:**
- Volba tématu
- Formulace hypotézy a základních otázek
- Tvorba struktury a osnovy práce
- Formulace základních tezí jednotlivých kapitol
- Psaní obsahu práce; tzn. textu jednotlivých kapitol a také úvodu a závěru práce
- Kontrola textu; gramatických a stylistických chyb
- Formální úprava práce, úprava citací, literatury
- Prezentace práce nebo její publikace
- **Volbě tématu, formulaci hypotézy a základních otázek byla věnována pozornost v předchozích seminářích. V tomto semináři budeme věnovat pozornost tvorbě textu z mikrohlediska; tzn. jak začít psát výklad nějakého právního problému.**

Jak začít psát výklad-popis nějakého právního problému?

- **Výklad právního problému se obecně vyznačuje tím, že:**
- **popisuje, co se stalo nebo jaké něco je; popisuje skutkovou podstatu nebo jaká je právní úprava daného problému, např. kupní smlouvy v OZ, jaká je definice nějakého pojmu, apod.**
- **popisuje, co „říká“ teorie, co se uvádí v zákonech, v judikatuře, apod.**
- **informuje o vzniku právních institutů nebo otázek či problémů; jak vznikly, jak se vyvíjely, jakými prošly etapami, jak fungují, apod.**
- **informuje o různých názorech či postojích, řešeních; jak se objevily, jak se vyvíjely apod.**

Metodika: Odborný popis jako tvorba „mozaiky“:

Jednotlivé kroky skládání mozaiky symbolizují kroky popisu nebo výkladu odborného textu.

- **První krok:** pojmenování obrazu- název tématu, problému.
- **Druhý krok:** sbírání kamínek..... uvádění jednotlivých informací, pojmů, jejich seskupení od toho co má větší váhu k méně důležitým informacím
- **Třetí krok:** náčrt obrysů mozaiky Vymezení rámce výkladu o čem to bude o jakém problému
- **Čtvrtý krok:** vyplňování obrazu... Popis a vysvětlování jednotlivých otázek, problémů,
- **Pátý krok:** hodnocení mozaiky, zda je úplná co v ní chybí? ... formulování závěru, uzavření výkladu, k čemu se dospělo.

Na základě uvedených kroků lze popíše § 30 nového občanského zákoníku

§ 30 Zletilost

- (1) Plně svéprávným se člověk stává zletilostí. Zletilostí se nabývá dovršením osmnáctého roku věku.
- (2) Před nabytím zletilosti se plné svéprávnosti nabývá přiznáním svéprávnosti, nebo uzavřením manželství. Svéprávnost nabytá uzavřením manželství se neztrácí ani zánikem manželství, ani prohlášením manželství za neplatné.

Řešení :

- **První krok:** pojmenování - Zletilost podle § 30 NOZ
- **Druhý krok:** základní pojmy a informace - zletilost, svéprávnost, nabytí svéprávnosti, nabytí svéprávnosti před zletilostí,
- **Třetí krok:** náčrt výkladu – o čem to? Tento paragraf vymezuje způsoby nabytí svéprávnosti osoby .

- **Čtvrtý krok:** popis a výklad ustanovení po jednotlivých větách či odstavcích

V prvním odstavci paragrafu se uvádí zletilost jako základní předpoklad nabytí plné svéprávnosti. Zletilostí tak získává člověk způsobilost k právnímu jednání. Plné svéprávnosti pak nabývá člověk dovršením 18 roku věku, kdy se stává zletilým. O tom, kdy se může stát nezletilý svéprávným pojednává druhý odstavec paragrafu. Před zletilostí je možné nabýt přiznáním svéprávnosti nebo uzavřením manželství.atd.

- **Pátý krok:** zhodnocení

Navrhovaná úprava zavádí nový pojem „svéprávnost“, který nahrazuje dříve užívaný pojem „způsobilost k právním úkonům“. Podmínky nabývání svéprávnosti oproti starší úpravě však zásadně nemění.

V hodnocení se uvádějí přednosti nebo slabiny popisované definice či ustanovení

Děkuji za pozornost.